

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de Colomer, núm. 24.

SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell	2 rals al mes.
Fora	8 " trimestre
Un número sol.	1 "

Anuncis á preus convencionals.

VETLLADA DEL CENTRE CATALÁ

Ab una concurrencia numerosa y distingida que be pot calificar-se de extraordinaria, y plens tots los salons del Centre Catalá, fins al extrem de haver-se de estar part de la concurrencia en lo jardí, tingué lloch la vetllada literaria-musical que per iniciativa de la Secció d'Arts y Lletres se celebrá en la esmentada Societat la vetlla de Sant Joan.

Oberta la festa per lo President de la Secció, senyor Capmany, los senyors Ribot y Quer tocaren á piano y armonium lo preludi del "Anillo de hierro" de Marqués que fou saludat al acabar ab una salva de aplausos. Acte seguit lo senyor Capmany llegí son discurs presidencial del que no fem comentari de cap classe porque pensem publicarlo en un de nostres proxims números.

Lo soci del Centre senyor Vergés cantá ab bona entonació la bonica cansó de Fontova, lletra de 'n Riera y Bertran "Recorts de ma terra," acompanyantlo en lo piano lo senyor Quer.

A continuació lo senyor Casas y Roca, també soci com tots los que prengueren part en la Vetllada, llegí una bonica poesia titulada "Lo Pastor," que fou aplaudida com ho foren també las poesias "Lo Monastir de Ripoll" del senyor Griera y Cruz, "La Roca" del senyor Got y Anguera, "Los fochs de Sant Joan" del senyor Durán y Folguera, "Trenta anys" de la inspirada poetisa donya Agnés Armengol de Ba-

día y "Ferran V" del mestre en Gay Saber senyor Picó y Campamar.

La part musical encarregada y las distingidas senyoretas, no cal dir fou interpretada, delicada y magistralment, essent aplaudidas ab entussiasme y saludadas al dirigir-se al piano las senyoretas donya Montserrat Oliver, donya Consol Durán y Folguera, donya Josepha Puig y la senyora donya Maria Ciaño de Bedós que 's portaren com á verdaderas professoras. omplint y honrant ab son comés la Vetllada de la Secció d' Arts y Llettras del Centre Catalá. Especialment la "Sardana" de Garin tocada á piano y armonium per la senyoreta Oliver y 'l senyor Quer, fou aplaudida ab entussiasme essent demanada sa repetició.

Acabá la festa ab un breu discurs de gracias del senyor Diuamaró que saludá en nom del Centre á tots los assistents al acte, dedicant especialment galans frasses de cortesia y respecte á las senyoretas que en honor al Centre coöperaren á tan simpática vetllada.

Per nostra part y donada la perentorietat del temps y las moltas ocupacions que 'ns privan de allargarnos mes en assumpto tan de nostre gust, felicitém al Centre Catalá de Sabadell y sa activa Secció de Arts y Llettras que tan agradosamente complau á tots sos socis ab festes d' aquesta naturalesa que vullga Deu segueixin tant brillants y complertas com fins ara, en be de la patriótica idea que 'ns anima.

DISCURS

del sabí joriscunsult aragonés don Joaquim Manel de Moner y de Siscar

llegit en la vetllada aniversari del «Centre Catalá», que tingué lloch

lo dia 5 de Juny de 1892

SENYORS:

Quan las regions tenen vida, quan son funcionament acusa l' existencia de sa virilitat y son carácter, es quan apareix en tota sa plenitut l' esperit regional, ó lo que avuy s' anomena regionalisme.

En Espanya en tots los temps y totas las épocas hi ha hagut esperit regionalista. N' hi hagué en temps dels celtibers perque la unió dels celtas ab los ibers no 's verificá més que per pactes, guardant cada poble

sas aspiracions que respectaren sos jefes y governs. En temps dels Romans no quedaren abolidas las tribus que eran altres tantas regions, si bé estavan habitadas per los cavallers romans, veraders cácsichs dels pobles, fins que 'ls hispans adquiriren la llibertat de sa terra en temps de Caracalla. Ho diuhen més que tot las costums especials de totas las tribus que en va intentaren abolir los dominadors. En temps dels barbres, lo regionalisme se feu necessari per la diversitat de rasses que invadiren nostre territori, notantse diferencias marcadas entre 'ls paissos habitats per los Alans qu' eran Catalunya, Aragó, Navarra y demés regions pirenyas, per los suevos, Galicia, Asturia y Portugal, vandalos, Andalusia, y visigots, Castella. Y en temps dels alarbs, per haverse redimit á sí mateixas las regions, se constituiren per sa propia voluntat y casi ab sos propis cursos.

De aquesta manera lo regionalisme en Espanya es 'l fet més culminant de sa historia, l' acte regenerador de sos grans proesas y lo motiu de sos més enlayrats héroes. Fet indiscutible de que son comprovants los nombrosos dialectes que distingeixen á las regions ibéricas que no per anomenarse aixís, deixan de ser veraders idiomas, per sa estructura y sa composició, per tot y cada un de sos elements, sobresortint entre totas las llenguas la catalana y la bascongada per esser las més antigas de la nostra Pàtria; la una com derivació de la primitiva llengua celtibérica; l' altre com transformació primitiva anterior á las demés del propi celtiberisme filològich. Volguer suprimir y ofegar, donchs, lo regionalisme peninsular espanyol es lo mateix que despreciar los fets més culminants de la historia pàtria y fins prescindir del propi territori.

Aquest regionalisme presenta altra aspecte saludable, com es la concurrència y reciprocitat establerta, ja pel mútuo respecte que totas las regions 's tindrian unas á altrás respecte que en major ó menor grau, presenta la conservació de tots los idiomas de Espanya salvats del naufragi de sos infortunis á través de totas las vicisituts de la Pàtria y també 'l punt de vista de tenir cada regió costums propias, gustos especials y legalitat especial ó foral en tot temps; legalitat foral que es general dintre de cada regió, que es singular ab relació á las demés regions y que es particular en quant á la; demés institucions, de manera que 'l regionalisme es á un mateix temps generalisació, singularisació, especialisació y particularisació.

Lo regionalisme aixís vé á tenir sa propia substancia legal, sa propia forssa social; sa propia forssa jurídica moral, com totas las manifestacions de la vida racional.

Aquest regionalisme no ha sigut abolert jamay, ni porta trassa de serho porque quan se l' ha volgut ofegar per lo Cesarisme, ha sortit á la defensa de lo que allavoras se anomenavan llibertats; quan ha sigut combatut per l' absolutisme ha proclamat molt alt los seus drets, quant trionfá lo centralisme de que es forma especial lo parlamentarisme, feu sas degudas protestas, de manera que no hi ha hagut guerra á Espanya, ni revolució de cap mena en nostre territori, en que, ja de una manera clara, ja de un modo virtual pero precís y enérgich, no hagi lluytat lo regionalisme, notantse en lo fons y manera de ser dels partits polítichs, bé una tendencia favorable al regionalisme, bé una oposició complerta, oposició que era lo sintoma de sa virtualitat y lo presentiment de sos primers triomfs.

Era y es que l' esperit regional comensant á viurer en cada poble per l' amor á la Pátria. pren gran vol al arribar á la Regió, indentificatnse per lo mateix amor un y altre, pera diversificarse després en la bonarelació y comunicació immediata y directa ab determinats payssos y regions. Es y era que l' esperit regional es de caràcter inmanent en las regions respectivas, es permanent en quant á las demás regions y es consequent á la manera de ser que tingué sempre la Nació Espanyola, anomenada aixís, justament per aquesta causa, per compendrer de diferentes nacions ó estats que se xoplugan baix una manera de ser totas ellas.

L' esmentat regionalisme ha presentat donchs en Espanya sos respectius temperaments é idiosincracias, distingintse entre totas las regions, Aragó, Catalunya, Navarra y Basconia, ja per sas Montanyas comuns Pirenaycas, especials en ellas, ja per las guerras que al amparo dels mateixos Pirineus se ferén als grechs en temps d' Alexandre Magne, als cartaginesos en temps d' Anibal, als romans en temps de la República y del Imperi Romá, més ó menys als visigots y bizantins, y constantment als alarbs fins á sa expulsió difinitiva; ja per constituhirse de per si aquestas regions á impulsos de las condicions de rasses, clima, topografia, á favor de sa major ó menor comunicació de la varietat dels productes de son terrer, ja per la diferencia de usos y costums, ja per rahons de als tras molts circumstancias, quals mérits no es possible desconèixer.

Entre totes aquestes regions se destaquen sens dubte de cap classe, sens que deixin de tenir las demás regions molt grans mereixements, tant Catalunya com Aragó, las quals si s'uniren en lo promedi de l'Estat Mitjà, si efectuaren sos vincles abduas y més tart se juntaren ab Navarra, Bascònia y Valencia, no's feu sino conservant totes aqueixas regions sa autonomia y sa manera de ser de cada una, fou perque lo dret foral ó legalitat especial de cada regió confederada, no era pas cap estorp al funcionament de las demás; fou perque cada legalitat de las respectivas regions era una garantia de las altres, haventse enlanyrat en totes y cada una de ellas com dogma polítich y económic y per la tant social, lo regionalisme. La unió, 'l consorci de las regions esmentadas no tingué aixís més que 'l punt de vista de las personas, per ser tant sols llas de unió ja Magestat, 'l prestigi de la Realesa unas vegadas y altres las autoritats propies, y sempre per haver tingut més importancia que tots los Reys y governs, sas Corts respectivas, com á verdadera, espontánea y vivent representació dels diferents pobles confederats. No's verificá jamay lo consorci de regions en nostre Pàtria que no fos en propi interès de cada regió, que no fos considerada sa unió sino com garantia de sa respectiva autonomia ó independència. Los llassos de coordinació y subordinació que constitueixen la integritat de un Estat, no foren jamay sino de companyerisme y de noves y amistosas relacions de igual á igual, no foren més que pactes expressos ó tácits segons los temps, de conservar cada regió sa entitat política y económica respectiva.

De aquesta manera en cada regió espanyola de las indicadas pot veure's y estudiar-se ab profit y admirar després los verdaders principis regionalistas. Ab especialitat en las Corts sobiranas de tots los Estats esmentats, se van excluint lo Parlamentarisme de nostres dias per lo gran sentit práctic que ellas representavan, se nota sens cap dubte, lo gran amor que tenia cada regió als elements regionals ó comarcals respectius, los vincles de gratitut de unas ó altres comarcas, se veu á las Corts d'Aragó, proclamant lo principi de la majoria absoluta de vots pera establir nous furs, essent necessari pera proclamar aquestos com á lleys, que sino estavan basats en los usos y costums de la Nació aragonesa; al menys estiguessin conformes á son esperit com d'aixó ne dona compte detallat la nostra historia. Era que tots los pobles que tenian vot en Corts, se consideravan com factors components originariament ó en la reconquesta

del Estats aragonés y per aixó res podia incoarse ni afegirse sens sa voluntat ó exprés concurs. Los demás brassos eran admesos per medi de sos representants perque aixís lo clero, com la milícia (entre nosaltres los nobles tots tenian de ser militars) habian sigut los més poderosos auxiliars de la reconquesta, los uns per sa inteligencia y prestigi de la Religió, los altres per la forsa de las armas, tots com elements constitutius de nostre regionalisme.

Aragó es un pays altament regional, per quant per lo regionalisme tingué que passar per no pocas vicisituts y pera minvar sas pérduas y perills, establí una constitució y una legalitat sens precedents derivats de cap altre Pays. Aquesta Constitució estava besada en los anomenats furs de Sobrarve, que si alguns antirregionalistas impugnaren, fou perque no estudiaren los furs y observancias aragonesas, en cada una de las quals se troba la aplicació d' un ó més d' aquells furs. Aragó rendia y rendeix cult á sa possessió pera qual objecte creá 'l famós Justiciat Aragonés, Jutje universal de tots los fets legals, ja fossin de los Pobles, ja fossin dels Monarcas; creá las Diputacions, Comissió permanent de tot l' Aragó, encarregada de las declaracions dels gastos; tenia 'l Monarca Personalitat encarregada de representár á Aragó devant las demás regions y goberns, tenia las Corts del Justicia encarregadas de declarar los drets vulnerats ó desconeguts dels particulars, campejant aixís la divisió del poder executiu del Justicia, l' internacional del Rey, lo poder económic de la Diputació, á més del polítich y social encomanat á las Corts, estant totas aquestas doctrinas contingudas en los esmentats Furs de Sobrarve, quals furs no citém pera no ser difusos. Aragó per lo tant, tenia una legalitat original pero sens que tractés d' oposarlas á las demás regions perque de las catalanas aficionadas al dret anomenat Romá, havia prés y te casi encare tots los epígrafes dels capitols dels Furs y observancias; perque de Castella, havia prés l' idioma pera traduhirlas; perque havia fet un extracte que era 'l principi de que 'l sentit natural, 'l sentit de la naturalesa era lo just y que la justicia era la equitat. Aixís mantenint la originalitat, los mateixos Furs y observancias aragonesas, no menspreevan pas vestir lo trajo propi de las demás regions, ab quinas guardava las relacions més corals y amistosas.

La unió de Aragó y Catalunya posá mes de relleu encara aquest companyerisme regional, per haverla portada no las aficions territorials

com podria creurers y de cap manera 'l desitj de confondre abduas regions; sino la necessitat d' oposarse 'ls aragonesos, als castellans y navarros ó á sos Sobirans y aristocràcia que somniavan per apoderarsen, y 'ls catalans per contenir 'ls Reys Franchs, com sempre ambiciosos de conquesta del territori catalá. La unió de Basconia y Castella fou deguda á la llibertat del reconeixement dels furs del poble basch, y la unió de Aragó, Catalunya y Castella, fou deguda no als amors de Isabel y Ferrán, los Reys Catòlichs, sino á la necessitat que sentia Castella d' expulsar los alarbs de Espanya, per una part á favor dels grans recursos ab que contava l' Estat catalá-aragonés y per altra, á la necessitat que tenian Catalunya y Aragó de defendres de los agresions y atentats dels francesos. La unió de Navarra ab Castella, Aragó y Catalunya obehí al aïslament en que 's trobava en lo sigle 16 y al temor que tenian á las invasions y pretensions dels Reys de Fransa que pretenian tenir com á seva á la regió navarra.

Aquesta unió no fou pas cap estorb al esperit regional de cada un dels Estat que componian l' Espanya, ans al contrari los diversificá d' aytal manera que Castella que 's cregué Ministre del Cel pera unificar la Nació Espanyola, procurá sempre aixelarlo quan no abolirlo. donchs mentres las demás regions se respectavan mutuament, fidels als pactes, ella aspirava á posarse al cap de totes ja per medi de esposallas, ja per posarse devant dels exércits, contra la morisma, ja per la conquesta y dominació de tota mena.

Una de las grans feridas que rebé 'l regionalisme espanyol, fou sens dupte l' enlayrament al trono de dinastias extrangeras á nostra terra. A esser los governants propiament aragonesos, catalans, etc., etc., no hagueran suferit lo que sufriren las regions esmentadas. Perque imbuïts de máximas de imposició y dictadura, tractaren tots los Monarcas de las dos dinastrias, austriacas y borbónicas, directa ó indirectament per varis medis que saben los coneixedors de la historia de las regions espanyolas lo que 'm podriam anomenar patrimoni exclussiu d' aquestas, lo que per possessió per naturalesa, per sos drets y conveniencias los hi corresponia y correspondrà sempre. Altre ferida fon lo descobriment, conquesta y colonisació d' America que ensuperbí als Reys d' aquellas dinastias, que feu pensar á alguns que tantas glorias eran degudas solsament als Monárcas y á Castella, quan totes las regions concurriren á aquella grandiosa obra

de donar á llum un nou continent. Sens aquestas dos feridas se mantindrian incólumes las banderas de totas las regions. Sens aqueixas injusticias las regions espanyolas no haurían perdut sas preciosas y propias legalitat forals.

Mes la restauració d' aquestas es no sols factible sino fácil, no aixecantse los pobles respectius en armas contra 'l Poder Central, jamay per la violencia (que aixó 's deixa per ells) sino per la forsa natural de las cosas y en virtut del imperi de las circumstancias. Quan crissis ocasionadas per los mals governs rompin los llassos que uneixen 'l poder central ab las regions; quan una centralisació d' aquell poder aspira á acaparar, per dirho aixís, los recursos de las regions mateixas, lo regionalisme s' imposa, com remey necessari é imprescindible; sempre y quant hi ha una perversió moral y literaria engendradora del despreci á las antiguas glorias y literatura de cada regió, la reivindicació dels drets autonómichs se fa notoriament fácil quan venen imposicions desordenadors, ó l' esperit absorvent unitari aumenta, es quan pren forsas, creix y esclata l' esperit regional; sempre s' ha vist que arrán de las restauracions ó de son interés y de son renaixement han seguit las recuperacions de las legalitats de las regions ó de sas antigas foralitats.

En aquesta situació 's troban avuy per avuy totas las regions espanyolas y per aixó es que totas, qui més qui menos, giran los ulls vers sas vellas tradicions, portant la preferencia en aquesta tasca eixa noble terra de Catalunya y mereixent gratitut aquest Centre Catalá de Sabadell ciutat insigne, que ha seguit sempre adelarada la incesant marxa del progrés y cortés y hospitalaria fins al extrém de convidar á sas festas foreristas aragonesosá qual nombre m' honro de perteneixer. Diguém donchs, sense por d' equivocarnos que á Catalunya 's deurá en en lo successiu la reintegració desitjada de la autonomia de cada una de las regions espanyolas, que á Catalunya 's deurá en part la ressurrecció de nostra legalitat aragonesa.

Tota nostra gratitut donchs, per ella y un vot de gracias per cada un d' aquets actes en que vostras associacions sabeu donar esplendorosa fé de la vida activa que á no tardar ha de portarnos á l' anyorada llibertat y redempció de las petitas patrias.

L' ARBRE DE CATALUNYA

Guernika-ko-arbora.

(PREMI DE UN PENSADENT D' ARGENT; CERTÁMEN DE PALAMÓS DE 1891)

Catalunya, patria aymada,
com s' aixampla nostre pit,
l' arbre sant de la encontrada
¡com s' ha fet, com s' ha engroixit!
que es superba sa capsada
refregantse en l' infinit!

La remor per l' arbre llensa,
son brancam, al espolsá'
ab sos crits de: ¡Renaixensa!
com per boca d' un titá,
sembla 'l torb de furia inmensa
revolcantse en l' Occeá.

Quan lo vent de la tempesta
se cargola en son brancam
y sa veu ronca y feresa
fa estremir tot son fullam,
ell redressa ferm la testa
puig no tem ni al tró ni al llamp.

Sas arrels á dins la terra
van furgant sens may parar
y s' arrapa y ferm s' aferra
perque may puga tombar;
ja no hi val lo crit de: ¡guerra!
que ell, ardit, te d' aguantar.

Ab sas alas gegantinas
aligots lo van ventant,
de las terras ponentinas
venen corps y 'l van picant,
de las montanyas vehinas
aucellets hi van nihant.

En sas brancas despulladas
per l' alé de la tardor,
ahont flectoman las ventadas
com los monstres del dolor,
van brollant novas tamjadas

ab mes vida y mes vigor.

En sa ombra benfactora
s' han juntat los catalans
que una idea redemptora
los ha fet doner las mans;
quan se senti 'l ¡via fora!
taula rasa ab los tirans.

Mentres tant plens de coratge
travallém sens pietat,
que si gran va ser l' ultratge
l' escarment ferá fredat;
fé, constancia y germanatge,
será nostra trinitat,
sota l' ombra d' eix brancatge
hi hem après la llibertat.

JAUME NOVELLAS DE MOLINS.

NOVAS

La "Associació de Catòlics" d' aquesta ciutat celebrarà avuy en la Iglesia de la Puríssima Concepció la solemne funció anyal dedicada al Sagrat Cor de Jesús ab los següents cults y festas.

A las 7 del matí se tindrà missa de comunió general en la parroquial Iglesia de la Puríssima Concepció ab plática preparatoria que dirá le distingit orador Reverent P. Joseph Llauredó, de las Escuelas Pías.

A las 10, en la mateixa Iglesia, se cantarà á gran orquesta per la escolania de la parroquia, chor de la Associació y cantors de la Capital, baix la direcció del Mtre. Reverent D. Miquel Ferrer, la solemne Missa de Ch. Gounod. Ocupará la Cátedra del Esperit Sant lo elocuent orador sagrat M. I. Dr. D. Joseph Vallet, Canonge Magistral de la Santa Iglesia Catedral de Barcelona y Rector del Seminari Conciliar.

A las 8 y mitja del vespre tindrà lloch en lo local de la Associació una solemne vetllada literari-musical. Tots los treballs literaris serán originals é inédits y llegits per sos respectius autors. La part musical será executada per la reputada orquesta "Muixins" y chor de la Societat.

La diada de Sant Joan s' ha celebrat en aquesta ciutat ab solemnes oficis en la parroquial Iglesia de Sant Félix, balls en totas las societats, funcions de teatros y ab una solemne vetllada en lo "Centre Catalá" de la qual nos ocupém en altre lloch d' aquest número.

Lo prop-vinent dimecres, festivitat de San Pere, tindrà lloch en l' "Ateneo Sabade-

llés", una extraordinària funció lírica, que la Subsecció segona del mateix, dedica à la Societat.

Lo programa será compost de las zarzuelas *Mam-zelle Nitouche* y *El mismo demonio*, prenent part en abdúas, las festejadas tiples Sras. Quintana y Aparicio y Srta. Navarro.

Molt concorreguda fou la professó del *Corpus Crhisti* que celebrá lo passat diumenge la Parroquia de la Puríssima Concepció, haventse vist honrats per numerós y escullit sequit los pendonistas Srs. Ustrell y Comas.

La *Gaceta* del dia 14 del corrent publica la següent Real ordre del ministeri de la Guerra:

"Article primer. S' amplia 'l plasso pera redimirse del servey á Ultramar, senyalat per Real ordre circular de 3 del passat Febrer, fins lo 31 de Juliol del present any, als minyons que encara no hagin verificat son embarch.—Segon. Se concedeix igual plasso pera la substitució.—Tercer. La redempció será per valor de 2000 pessetas ab arreglo á lo prescrit en l' article 153 de la esmentada lley.—Cuart. Una vegada transcorregut lo plasso que queda senyalat, no 's donará curs á las instancias que 's promoguin en sollicitut de novas prórogas, sia 'l que 's vulga la causa que hagués impedit verificar la redempció, y que 'ls substituets quedin filiats é ingressats en caixa dintre del esmentat plasso.—Quint. Los capitans generals dels districtes procurarán donar la major publicitat á aquesta circular, ab objecte de que arribi á coueixement dels interessats."

Don Pere Coll y Escofet doná lo passat dissapte en lo Foment Catalanista una conferencia pública en la que explicá la 6.ª de las bases que pera la Constitució Regional Catalana aprobá la Assamblea catalanista de Manresa. Després d' algunas paraulas encaminadas á demostrar las ventatjas del sistema regionalista, fundantse en la varietat de llenguas, de costums y d' aptituts, deduhí la diversitat de caràcters dels diferents pobles que habitan la península ibérica, y ab una comparansa metódica entre lo castellá y lo catalá, va demostrar la impossibilitat d' atendre al be d' abdós pobles subjectantlos á una mateixa lley.

Compará las bases 1.ª y 6.ª de Manresa ab los primers articles de las contitucions dels Estats Units del Nort Americá y de la Confederació Helvética y ab la organisació de la antiga Confederació Catalana-aragonesa, trobant entre ellas sols lleugeras variants, que s' explican fàcilment si no s' oblida la diversitat de rassas y de temps. Entrant després en la defensa de la part económic de la base 6.ª, feu una brillant apologia del sistema proteccionista y de la forma contributiva proposats per D. Ferran Alsina en la Assamblea de Manresa, y acabá sa conferencia exitant á sos consocis á que procurin no desmayar en la propaganda del ideal catalanista.

Al acabar lo senyor Coll, fou saludat ab forts aplaudiments y felicitacions per la concurrencia qu' omplía 'l saló.

Havém rebut una agradabilíssima visita, la del setmanari *La Honorata*, que en lo mes passat comensá á veure la llum pública en la Habana.

De *Setmanari regionalista catalá literari y de noticias* se califica, y efectivament, per los tres números que tenim á la vista mereix be tal qualificació y encare de sobras. En ells

s' hi troba una ardenta professió de catalanisme; s' hi publican las bases aprobadas per la Assamblea catalanista de Manresa, y s' hi insertan notables treballs literaris d' individus de la colonia catalana de Cuba y d' alguns de la península. Lo setmanari es il·lustrat; 12 grans planas, 8 en idioma castellà y 4 en nostra llengua, y totes aqueixas planas, magníficament impresas, satinadas, están plenas de grabats que representen paisatges y poblacions de Catalunya y Mallorca y personatges notables catalans. Entre ells hi ha 'ls de don Antoni de Bofarull, d' En Rius y Taulet, d' en Roumanille, del mestre Goula, fill, del còmic Rosell, etc.

Dirigeix *La Honorata* l' entusiasta escriptor català D. Joan J. Mirabet, al que ajudan, pera fer més nutrit lo text del periòdich, los més distingits escriptors cubans. Las condicions intrínsecas de la publicació li asseguran probablement un èxit en aquelles terras. Nosaltres desitjem que aquest èxit sia inmens, que be s' ho mereix tan hermosa publicació. Rebi la més entusiasta salutació nostra.

En la tanda de conferencias públicas qu' *l' Foment Catalanista* de Barcelona dedica á l' exposició de las bases aprobadas per la primera assamblea de *l' Unió Catalanista*, lo dissapte dia 11 d' aquest mes, desenrotllà la part de la base 15.ª que disposa l' establiment en cada comarca, d' escoles prácticas d' agricultura, d' arts y oficis, de comers, etc. segons sia son caràcter agrícola, industrial, comercial, etc.; lo conegut enginyer agrònom D. Francisco X. Tobella, qui després de breus paraulas destinadas á explicar lo motiu de donar sa conferencia, comensà per sentar que si lo caràcter català anava cada dia desmerexent, se devia precisament á l' influencia de la llengua castellana. Explicà las moltes ventatjas que portavan los periòdichs escrits en nostre llenguatge, fent una lleugera historia del periodisme català, y posà de manifest lo molt que contribuía á nostra desnaturalisació, la premsa escrita en llengua forastera. D' axó ne deduhí los mals que á nostra parla portan los textos usats en la segona ensenyansa; de qual institució feu una exacta crítica, que arrencà unànims mostrars d' aprobació del auditori. Demostrà ab senzillès y claretat la desorganisació qu' avuy regna en nostres establiments d' ensenyansa superior, passà revista de las obras que per l' instrucció servexen en los instituts espanyols, y per medi de un gran número de definicions extretas dels mntexos llibres, provà que sols servian pere marejar l' inteligencia dels alumnos.

Com á comparansa de l' estat actual de l' instrucció en Espanya, cità l' exemple de várias nacions extranjerass y parantse sobre tot ab Fransa, feu notar lo útil que seria imitar la conducta que segueix per l' avens de l' agricultura, ensenyant als noys pràcticament lo conreu de las plantas de sa comarca respectiva, per medi d' obras escritas en sa llengua materna. Explicà las condicions á que deu subjectarse l' ensenyansa agrícola, industrial y mercantil; y fundantse en las costums diferentas de cada encontrada, provà de una manera irrefutable la impossibilitat absoluta d' escriure una bona obra de text per aquelles classes d' instrucció, usant altra llengua que no sia la natural de la comarca ahont dega utilisarse.

Entre entusiastas aplaudiments de la nombrosa concurrència que l' escoltava, acabà lo Sr. Tobella, sa notable conferencia, repetint com havia dit ja al comensar, que no extranyessim no s' hagués entretingut mes en demostrar lo tema anunciat, puix era tan evident, que ell lo creya un verdader axioma y com á tal, una veritat indemostrable.

ANUNCIS PARTICULARS

Magnífichs castells de fochs artificials
DESDE 5 DUROS EN ENDEVANT

En vintiquatre horas d' anticipació se serveix al públich ab esmerat gust y exacta promptitut.

Pera quedar convensuts de lo molt atmirable qu' es, essent tant barato, no heu de fer res mes que probarho. Dirigirse al establiment d' ebanisteria de

FELIU PAUSAS

 CARRETERA DE MANRESA, N.º 17

Dolor de caixals y dents per fort que sia se calma al moment aplicanti el **Odontálgico Kent**.

Pera la adquisició de tan benéfich remey dirigirse á la casa importadora, qu' es la de D. Salvador Banús, droguista, establert en Barcelona, carrer de Jaume I.—UNA pesseta 'l pot.

 OBRA NOVA

LO SEGADOR

NOVELA DE COSTUMS DEL PLÁ D' URGELL, ORIGINAL DE

JOSEPH M.^a DEL BOSCH GELABERT
precedida d' un prólech de
DON JOSEPH PIN Y SOLER

Se ven al preu de 3 pessetas en la llibreria d' Alvar Verdaguer, Rambla del Mitx, Barcelona.

Elixir Ferrán

FARMACÈUTICH DE LA REAL CASA.—Premiat en varias exposicions, etc.—Reconegut com lo millor anti-herpètic y depuratiu nacional y extranger.—Dipòsit general: Sant Feliu de Guixols (Gerona), farmacia del autor y principals d' Espanya.—Marca registrada.—Vegis lo prospecte.

25 anys d' éxit. 6 anys sens anunciar-se. Preu 2'50 ptas.

Academia Politécnica

DIRIGIDA PER LOS ENGINYERS

— Don Fernando Tarrida y don Carles Camps y Armet —

Preparació pera l' ingrés en la *Escola Politécnica de Madrit*, en las *Escolas d' Arquitectura y de Enginyers Industrials de Barcelona*, en la *Escola Naval Flotant*, *Academia General Militar*, *Cos de Telégrafos* y demés carreras especials.

— CUADRO DE PROFESSORS —

Algebra mecánica y cálculs. . . .	D. Fernando Tarrida. . . .	Enginyer.
Geometría descriptiva y analítica. . . .	D. Carles Camps.	Enginyer.
Ciencias físich-naturals.	D. Pere Rius.	Enginyer.
Dibuix: de figura y adorno.	D. Francisco del Villar.	Arquitecte.
d. lineal y topogràfich.	D. Pau Brunet.	Enginyer.
Idiomas: D. Francisco Boatella y D. Fernando Tarrida.		

NOTA DE PREUS

Matemáticas.	30 ptas.		Dibuix lineal ó de figura.	10 ptas.
Ciencias Físicas	20 "		Francés é Inglés.	10 "

Barcelona.—Paseig de Gracia, 81, 2.^{on} —Despatx: de 12á 2.

Motor á gas en venta

Imprempta d' aquest periódich.

Forsa de dos caballs.—Sistema Otto.—Vertical y de cremallera.—Rahò en la

OBRA NOVA

L' ÀNIMA MORTA

TRAGEDIA

EN TRES ACTES Y EN VERS.

PER

ANGEL GUIMERA

Se ven en las llibrerías de Verdaguer, Lopez, Puig, Massó y Casas,
Magatzém de paper de Joan Almirall, Primpcesa, 16, é Imprempta LA
RENAIXENSA, Xuclá, 13, baixos, Barcelona.

OBRA NOVA

LA BALDIRONA

SAINETE EN UN ACTE

PER

ANGEL GUIMERA

Se ven en las principals llibrerías.

PREU 1 PESSETA

OBRA NOVA

LO PROMÉS

DRAMA DE COSTUMS CATALANAS EN TRES ACTES Y EN PROSA

original de

JOAQUIM RIERA Y BERTRAN

Mestre en Gay Saber

Se ven á duas pessetas, en las principals llibrerías.

ARMONIUMS

DIPÓSIT DE PIANOS

DE

JOAN COMAS FAURA

PIANOS DEL PAIS Y EXTRANJERS

Ventas al Contat y á Plassos

PIANOS VENTAS Y LLOQUERS

PIANOS pera salons de ball y concerts.

CAMBIS, REPARACIONS, AFINACIONS

Carrer de Colomer, n.º 24--Sabadell

ARMONIUMS